

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію
Кондратьєвої Альони Василівни

«Філософсько-освітній аналіз менеджменту як чинника процесу модернізації освіти»,

представлену на здобуття наукового ступеня
кандидата філософських наук за спеціальністю 09.00.10 – філософія освіти

Становлення інформаційного суспільства як якісно новий етап розвитку цивілізації ставить проблеми філософського осмислення системостворюючих факторів глобальних соціальних змін. Передусім мова йде про філософське обґрунтування соціальних механізмів трансформації постіндустріальної системи світоглядно-ціннісних пріоритетів у матеріальні процеси соціальної життєдіяльності гуманоцентричної спрямованості. Фокусом філософського аналізу тенденцій розвитку сучасного суспільства відтак поряд з детермінантами глобальних змін стають системні механізми формування постіндустріальних засад соціального устрою. Саме це і визначає актуальність даного дослідження, яке присвячене комплексному вивченню природи, соціальної ролі, детермінант розвитку, системостворюючого впливу на розвиток інформаційного суспільства освітнього менеджменту як одного з інноваційних соціально-інтегративних феноменів епохи постіндустріалізму.

Додатково актуалізує тему дослідження вибір освіти як соціальної сфери, в межах якої здійснюється праксеологічна інтерпретації соціальної дії інноваційних механізмів менеджеріального управління. Інноваційний розвиток освіти в межах постсучасних соціокультурних процесів, як і становлення моделі менеджеріального управління, є інтегральним чинником формування постіндустріального суспільства як „суспільства освіти”. Актуальність дослідження обумовлена тією роллю, яку освіта відіграє в соціальних процесах XXI століття. Освіта трансформується в інтегративну сферу життєдіяльності сучасного суспільства і формує безпосереднє соціокультурне оточення діяльності людини протягом всього її життя.

Практичною формою реалізації цього процесу є системні модернізаційні реформи, теоретико-методологічною основою – розробка філософських проблем освіти в контексті становлення сучасних та перспективних форм суспільного розвитку (суспільства сталого розвитку, інформаційного суспільства, ноосферного суспільства). Філософські дослідження освіти стосуються методології проектування загальноцивілізаційних змін, що має першочергове практичне значення для сучасного суспільства при свідомому виборі моделі та напрямку розвитку.

Для України найбільш актуальними є філософські проблеми розвитку освіти, пов'язані не лише з глобальними загальноцивілізаційними змінами, але й з модернізаційними процесами у напрямі формування соціально орієнтованого ринкового суспільства. Від стану справ у національній системі освіти значною мірою залежить успіх всього процесу соціальної модернізації та державотворення в Україні, оскільки саме тут повинні сформуватися ціннісні орієнтири та мотиви діяльності людей, адекватні тим формам соціального устрою та практики, що мають бути вибудовані у процесі реформ. Більше того: у зв'язку з тим, що система освіти в інформаційному суспільстві перетворюється на основний генератор соціального розвитку, самі інституційні та структурно-функціональні зміни в Україні можуть стати лише наслідком формування нової культури, нової моралі, нової смисложиттєвої орієнтації та розвитку нових культуuroстворюючих здібностей, що і є завданням системи освіти.

У представленій дисертації досліджується чи не найбільш актуальна з погляду філософського аналізу соціальних механізмів розвитку освіти в перехідному суспільстві проблема – проблема закономірностей, методології дослідження та філософської предметності процесів ринкової трансформації вітчизняної освіти і їх узгодження з провідними тенденціями епохи постіндустріалізму. Філософія управління та філософія менеджменту вже стала предметом системних досліджень в розвинених країнах та в Росії, де менеджеріальні механізми розглядаються як ефективний інструмент реалізації

інноваційних постсучасних соціальних та освітніх практик. Проте у вітчизняній науці це одна з перших спроб визначитися з філософськими засадами формування освіти XXI століття у контексті поєднання соціальної спрямованості та ринкового середовища освітньої діяльності.

Метою представленого дослідження є філософський аналіз освітнього менеджменту як інтегрального феномена інформаційного суспільства та праксеологічна інтерпретація системостворюючої дії інноваційних механізмів менеджеріального управління у межах освітньої сфери.

Методологічну основу дослідження складають положення феноменології, екзистенціалізму, філософської антропології, гуманістичної психології, що обґрунтовують пріоритетність гуманістичних критеріїв розвитку суспільства. Важливе значення має дослідження освітнього менеджменту як соціокультурної сутності в межах теорій постіндустріалізму, інформаційного суспільства, соціальної модернізації.

Найбільшим досягненням дисертантки, на мою думку, є розробка метапарадигмальної та міждисциплінарної методології обґрунтування об'єктності інноваційного потенціалу освітнього менеджменту як предмету філософсько-освітнього аналізу, і на цій основі - аналіз механізму детермінуючого впливу менеджеріальної моделі управління на формування інтегративних якостей освіти через цілепокладання процесів трансформації сучасних освітніх практик у постсучасні. Важливим внеском дисертантки в дослідження філософських проблем освіти є також обґрунтування філософської методології дослідження механізмів інноваційного впливу освітнього менеджменту на проектування та конструювання соціальної та освітньої реальності у процесі соціальної модернізації українського суспільства, де освітній менеджмент безпосередньо детермінує процес конституювання нових моделей соціальної та освітньої діяльності. Для практики соціального управління певне значення має і проведене в роботі дослідження соціально-управлінської онтології освітнього менеджменту, що визначає характер

системної трансформації загальносоціальних та організаційно-інституційних регулятив освітньої діяльності.

Робота безперечно має велике значення для подальшого аналізу проблем забезпечення соціоцентричного та гуманоцентричного спрямування освітянських реформ в умовах ринкової трансформації українського суспільства. З погляду теорії особливо слід виділити ті положення дисертації, в яких обґрунтовується філософська предметність проблем інноваційного впливу освітнього менеджменту на освітянські реформи та дається інтерпретація вказаної проблематики в контексті постсучасних соціальних практик.

Відповідно найбільше значення, на нашу думку, мають наступні положення дисертації:

1. Обґрунтування методології аналізу освітнього менеджменту як складової загальної теорії постіндустріального суспільства, яка дає змогу поєднати ринкову природу функціонування та соціоцентричну і гуманоцентричну орієнтацію освітньої діяльності. Це фундаментальне положення, яке допомагає філософському осмисленню інноваційних механізмів подальшого розвитку сучасного суспільства в напрямі формування постсучасних соціальних і освітніх практик.

2. Встановлення зв'язку між основами розвитку освіти та тенденціями становлення інформаційного суспільства як конкретної форми постсучасної соціальної практики. У роботі обґрунтовується інноваційна роль освітнього менеджменту як механізму реалізації проєктивно-моделюючих функцій освіти щодо розвитку постіндустріального суспільства.

3. Визначення філософських засад трансформаційних змін постсучасної освіти, інноваційна сутність якої проявляється у спрямуванні останньої на забезпечення всього комплексу потреб людини у саморозвитку та самоактуалізації, а також дає можливість здійснити гуманоцентричне цілепокладання освітянських реформ в Україні.

Використання запропонованих у дисертації підходів, методологічних положень, моделей, методів дасть можливість інститутам соціального

управління забезпечити в ринкових умовах розвитку та функціонування освіти проведення ефективної і науково обгрунтованої стратегії управління на основі поєднання інтересів суб'єктів освітнього ринку, споживачів освітніх послуг та моделі інноваційного розвитку країни. Водночас на основі його концептуальних узагальнень можна розробляти інструментально-технологічні проекти при здійсненні управлінських новацій.

Разом з тим робота не вільна від недоліків. До основних слід віднести наступне.

1. Нечітке визначення меж менеджменту в освіті як предмету філософського аналізу, тенденція до редукації предмету дослідження (досліджується лише вплив менеджменту на суспільство і освіту, не досліджується соціальна онтологія освітнього менеджменту, що робить його філософський аналіз фрагментарним і спричинює розпад міждисциплінарних синтезів).

2. Неправомірне застосування понять «суспільство освіти», «суспільство знань», «інформаційне суспільство» як контекстуальних синонімів, для обгрунтування менеджеріальної моделі управління в освіті необхідне більш чітке їх розрізнення.

3. Необгрунтований перехід в ряді місць від аналізу менеджменту в освіті до освітнього маркетингу, а між практиками менеджменту і маркетингу є відмінності.

4. Недостатньо уваги приділено філософсько-антропологічному та культурно-антропологічному аспектам менеджменту в освіті.

5. Схильність до гіперболізації функціональних можливостей менеджменту в освіті, надання їм універсального цивілізуючого значення, внаслідок чого за межами аналізу залишаються ризики і небезпеки, пов'язані з практиками сучасного освітнього менеджменту.

Проте наявні недоліки не псувають позитивного враження від роботи. Дисертація написана грамотно, чіткою і ясною мовою з використанням загальноприйнятої наукової термінології. Результати дисертаційної роботи

достатньо повно викладені здобувачем у 15 наукових публікаціях. Апробація дисертаційної роботи здійснена на міжнародних та всеукраїнських конференціях. Автореферат повністю відображає зміст дисертаційного дослідження.

Дисертаційне дослідження проведено на високому науковому та методологічному рівні, самостійно, дає суттєвий приріст наукового знання. Загалом воно повністю відповідає існуючим вимогам до кандидатських дисертацій, а його авторка, Кондратьєва Альона Василівна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата філософських наук за спеціальністю 09.00.10 – філософія освіти.

Офіційний опонент:

доктор філософських наук, професор,
директор Інституту гуманітарної підготовки
та державного управління
Івано-Франківського національного технічного
університету нафти і газу

Дзвінчук Д.І.

Підпис Д.І. Дзвінчука засвідчую

Вчений секретар

14.06.17

Процюк В. Р.